

ORTAOKULDAN BERİ HİTİTOLOG: OĞUZ SOYSAL

Erhan Nalçacı

Sayın Oğuz Soysal, bu söyleşiyi kabul ettiğiniz için çok teşekkür ederiz. Kendi alanınızda çok önemli bir otor olmanıza karşın Türkiye’de çok tanınmıyorsunuz. Uzmanlık alanınız nedir, bize açıklar mısınız?

Söyleşi teklifiniz için ben teşekkür ederim; çünkü bu vesile ile kamuoyuna sesini duyurmakta zorlanan bir bilim dalının temsilcileri olan bizlere de konuşma fırsatı tanımaktasınız. Bahsettiğiniz konu, aslında alanımız Hititoloji’nin son derece küçük ve izole bir bilim dalı olmasından ve fazla tanınmamasından kaynaklanıyor. Avrupa dillerinde “orkide bilim dalları” olarak nitelenen bir kategoriye giriyor: Konusu zor, ilgileneni ve geçerliliği az, ama daha kötüsü mesleki güvencesi yok. Ancak sevilerek yapılması durumunda kanımca dünyanın en güzel uğraşlarından biri. Meslekten daha çok bir hobi karakterinde diyebilirim. Profesyonel/akademik bir Hititolog olarak uzmanlık alanımı, M.Ö. 2. Bin Anadolu tarih ve kültür araştırmaları oluşturuyor. Bu alandaki uğraşlarım çerçevesinde Hititler’den günümüze kalan çivi yazılı tabletleri okumak ve bunlardan sonuçlar çıkarmak ise temel amacım. Hititler ile çağdaş olan diğer Anadolu kavimleri (Hattiler, Luviler, Hurriler vs.), komşu devlet ve uygarlıklar (Eski Mısır, Asur, Mitanni vs.) ile de hem filolog hem de tarihçi olarak ilgileniyorum.

Hititolog olmayı daha ortaokuldayken karar verdiğiniz biliyoruz. Hititçe metinleri okumaya çocuk denemek yaşı başladınız. Bu motivasyonun kaynağı neydi. Aile öykünüze de değinerek bu olayı açabilir misiniz?

Çocukluğumdan beri tarih ve özellikle İlkçağ Tarihi beni etkilemiştir. Daha 10 yaşlarında iken *Herodot Tarih’i*’ni okumam mesleki hayatım için ilk adım oldu diyebilirim. 1972 yılında babamın da önermesiyle okuduğum C. W. Ceram’ın *“Tanrılar, Mezarlar ve Bilginler”* kitabı ise beni kesin olarak İlkçağ Önasya Tarihi’ne yönlendirmiştir. 1973 yılında ortaokul ikinci sınıf öğrencisi iken kendi çabalarım ile Hititçe öğrenmeye başladım. Derslerde, Hititoloji ile ilgili bilimsel kitapları gizlice okurken yalandığım durumlar olmuştur. O devirlerde genellikle çizgi romanlar okunurdu. Babam Prof. Özer Soysal’ın Ankara Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Kütüphanecilik Kürsüsü’nde öğretim görevlisi olması, bana bu fakültenin oldukça zengin Hititoloji yayınlarını da kapsayan kütüphanesini daha çocuk yaşlarda tanıma ve kullanma fırsatını verdi. Bu arada Hititoloji Kürsüsü’ndeki öğretim görevlileri ile üniversite hayatımdan çok önceleri tanışma fırsatım oldu. Özellikle Prof. Hayri Ertem gös-

terdiği ilgi ile yetişmemde yardımcı olmuştur, kendisini burada saygıyla anıyorum.

Liseyi bitirdikten sonra Dil-Tarih Coğrafya Fakültesi’nin Hititoloji bölümüne girdiniz. 1978 yılında üniversiteye başladığınız düşünülürse siyasi olarak çok hareketli yıllardı. Sonra 12 Eylül askeri darbesi gerçekleşti. Ne söylemek istersiniz üniversite yıllarınız için?

1978 yılında, üniversite seçme sınavlarında ilk tercihim olan Hititoloji Kürsüsü’ne öğrenci olarak başladığımda Hititçe’yi artık okuyup anlayabilecek hatta basit de olsa alanımda bilimsel makale denemelerinde bulunabilecek bir düzeydeydim. O nedenle dört yıllık üniversite hayatım zaten eskiden beri tanıdığım hocalarımla yanında bir çeşit misafirlik dönemi olarak geçti. Bununla beraber, öğrenimimin ilk iki yılı kuşağımızın yaşamak zorunda kaldığı anarşi-terör ve ekonomik yıkım ile har tırlanır. 1980 askeri darbesi ile kesilen öğrenci ve sokak çatışmaları bizlere görünüşte rahat nefes alma fırsatı verdi. En azından mezun oluncaya kadarki son iki yılımızı daha sessiz ve sakin bir ortamda geçirdik. Ancak 1982’de askeri yönetimin üniversitelerin özerkliğine müdahale edip YÖK’ü oluşturması, bunu takiben sözde Atatürkçülük adına bizzat Mustafa Kemal Atatürk’ün kurduğu Türk Tarih ve Dil Kurumları’nı lağvetmesi kuşağımızın şahit olduğu diğer bir şanssızlıktır. 1982’de mezun olduğumda YÖK daha hazırlık aşamasında bulunduğundan durumdan pek etkilendiğimi söyleyemem. Ancak lisans sonrası kariyerim konusunda verdiğim kararda bilinç altında da olsa YÖK olgusunun önemli bir rol oynadığı kanısındayım.

Sonra doktoranızı Almanya’da yaptınız. Buradaki hocalarınızdan ve tezinizden bahseder misiniz?

Alanımız Hititoloji’nin en güçlü ve köklü araştırma merkezleri Almanya’da bulunmaktadır. Hititler’in Hint-Avrupa dil grubuna ait ve bu grubun en eski temsilcisi olması nedeniyle Almanlar Hititoloji Bilimi’ne her zaman özel bir ilgi göstermiştir. Hem alanımda atılım yapmak hem de bilimsel ufku genişletmek amacıyla 1983 Ocak ayında doktora öğrencisi olarak Marburg Üniversitesi’ne kaydoldum. Önce ailemin maddi fedakarlıkları sonra da Alman kuruluşu Deutscher Akademischer Austauschdienst’in sağladığı doktora bursu ile 1989 yılına kadar öğrenimimi sürdürdüm. 1986 yılında Marburg’da doktoramı yöneten Prof. Hans Martin Kümmel

bir trafik kazasında hayatını kaybedince Würzburg Üniversitesi'ne geçtim ve burada doktora Prof. Einar von Schuler denetiminde devam ettim. Kendisi, sonradan tanıştığım Prof. Talat Sait Halman gibi bilim insanlığı ve hümanist karakteri kişiliğinde birleştirmiş mükemmel kişilerden biriydi, ikisini de saygı ile anmak isterim. 1989 Temmuz ayında tamamladığım doktora tezim Hitit kralı I. Muşili'nin hayatını konu alan bir biyografidir. Söz konusu kral, bir imkansız başarıp o zamanlar Mezopotamya'nın Paris'i sayılan Babil'e kadar giderek şehri fethetmesi ile ünlüdür. Bu coğrafi alan, Hititlerin tüm tarihleri boyunca ulaşabildikleri en uzak bölgedir.

Çok uzun yıllar Büyük Hitit Sözlüğü çalışmasına katıldınız ve emek verdiniz. Bu çalışma nedir, tamamlandı mı?

Almanya'daki öğrenim yıllarımdan sonra alanımızda söz sahibi daha değişik bir bilimsel ekol ile tanışmak üzere yolum bu sefer Amerika Birleşik Devletleri'ne uzandı. Ankara'daki üniversite yıllarımda Chicago Üniversitesi'ne bağlı Oriental Institute'de yürütülen "Hitit Sözlüğü Projesi" çalışmalarından haberim vardı. Böyle önemli bir projede çalışmak daha o zamanlar bende bir hayal hatta mesleki hedef olarak belirmişti. Tabii bunun için öncelikle Almanya'da bir diploma ile belgenecek doktora döneminin tamamlanması gerekiyordu. 1994 yılında New York Üniversitesi'nde geçirdiğim misafir profesörlük döneminden hemen sonra 1995 Ağustosunda Chicago Hitit Sözlüğü Projesi'ne araştırma görevlisi olarak kabul edildim ve 2018 Temmuz'una kadar aralıksız 23 yıl anılan projede çalıştım. Bu vesile ile, orada Hititoloji Bilimi'nin duayeni Prof. Hans Gustav Güterbock ile birlikte çalışma onuruna da kavuştum. Okuyuculara daha iyi açıklayabilmek için "Güterbock" adının Hititoloji Bilimi'nin "Einstein"ına denk düştüğü belirteyim. Proje dahilindeki görevim, sözlük için Hititçe kelime maddelerinin ilk provalarını yazmaktı. İngilizce hazırlanan sözlüğün amacı, şimdiye kadar Hitit tabletlerinde saptanan Hititçe kelimelerinin anlamlarını, gramatiksel biçimlerini ve bunların anıldığı metin yerlerini ayrıntılı biçimde okuyucuya sunmaktır. 1980 yılında ilk cildi yayınlanan sözlük henüz ilerleme evresindedir ve kanımca daha önümüzdeki 10-15 yıllık bir uğraşı sonucunda tamamlanacaktır. Şimdiye kadar yayınlanan yaklaşık 10 ciltte Hititçe'nin "L, M, N, S ve T" harfleri ile başlayan

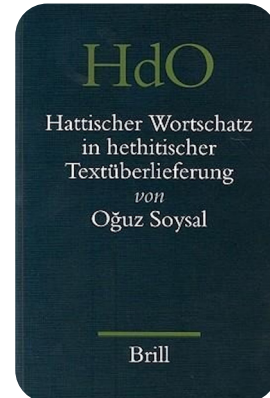
kelimeleri işlenmiştir. Bu bilgiden de anlaşılacağı gibi sözlük çalışmaları oldukça yavaş ilerlemektedir; çünkü son derece titiz ve ayrıntılı bir uğraşı gerektirmektedir. 2000 yılında Hititçe sözlüğün dijital ortamda daha geniş bir okuyucu kitlesinin kullanımına sunma çalışmalarına başlandı. Chicago'daki çalışma sürecinde Hititçe kelimelerin Türkçe karşılıklarının dijital ortamda okuyuculara ulaştırılması için çalışmalarım da olmuştu. Umarım, bu ilerde üniversitenin web sayfası üzerinden Türk kullanıcıların istifadesine sunulacaktır.

Ayrıca sizin tarafınızdan yazılan Hatti sözlüğü bulunuyor? Bu çalışmanın öneminden bahsedebilir misiniz?

Hattice M. Ö. 3 ila 2. Binyıl'da konuşulan ve Anadolu'nun şimdiye kadar belgelenen en eski dilidir; yani Hititçe'den bile eskidir. Hititler, Anadolu'ya gelip buranın yerli halkı Hattiler'i egemenlikleri altına alınca Hititçe resmi dil olmuş, Hattice de eski önemini kaybetmiştir. Hititler, kendilerince kutsal kabul edilen bu dili genellikle tapınaklarda ibadet dili olarak ya da dinsel konulu metinlerde dua pasajları halinde kullanmışlardır. Hattiler'den bize ulaşan orijinal yazılı eser bulunmaması nedeniyle bizlere ancak Hititler aracılığı ile çok hatalı şekilde kullanılarak iletilen bu dil hakkında bilgilerimiz son derece kısıtlıdır. Hint-Avrupa Dili Hititçe'nin aksine Hattice izole bir dil olarak kabul edilmekte ve günümüz Kafkas Dilleri ile karşılaştırılmaktadır. Ancak şimdiye kadar bu konuda ileri sürülen savlar hiç de doyurucu değildir. Önceleri pek ilgimi çekmeyen bu gizemli dil ile doktora öğrenimimin son dönemlerinde ilgilenmeye başladım. Belki de uzun yıllardır uğraştığım Hititçe'den daha değişik bir şey yapma ihtiyacından kaynaklandı bu durum. Diğer Eski Anadolu Dilleri'ne kıyasla hakkında daha az çalışmanın yapılmış yani bakir bir konu olması nedeniyle de ilgimi özellikle çekmiş olabilir. Hattice sevgisi, Oriental Institute'deki yıllarımda gelişerek sürdü ve Hititçe sözlük çalışmaları yanındaki en ciddi uğraşımı oluşturdu. Yaklaşık on yıllık bir çaba sonucunda 2004'de Hatti Dili'ni konu alan kapsamlı sözlük-gramer kitabını yayınladım. Alanında bir ilk olduğu için oldukça ilgi gördü ve hatta Türkiye'deki bazı yayın organlarında haber konusu da oldu. Şu anda kitabın geliştirilmiş ikinci baskısı üzerinde çalışmaktayım. Bu arada Ortaköy Kazıları'nda keşfedilen Hattice-Hititçe çift dilli metinler

Fotoğraf 1. Prof. H. G. Güterbock ve Dr. Oğuz Soysal, Ekim 1996.

Fotoğraf 2. Oğuz Soysal, Hattice Sözlük.

sayesinde, bilinmeyen Hattice kelimelerin anlamlarını saptama mutluluğuna eriştik. Bunlardan bazıları kültür tarihi için önem arzeden kelimelerdir. Mesela Hattice “kinafar” kelimesi “bakır” anlamına gelmektedir ve modern dillerde hala “copper, Kupfer” gibi şekillerde yaşamaktadır; yani değişik dillere girmiş bir kültür kelimesidir. Bildiğiniz gibi Kıbrıs’ın (Cyprus) ismi de bu kelimenin Latincesine geri gitmektedir.

Tarihsel olarak üzerine çalıştığınız Anadolu’nun tunç çağı neden bugün için önemli bir araştırma alanı olarak kabul edilir?

Neolitik Çağ ile birlikte yerleşik hayata geçen insanların Tunç Çağı’nda sadece madenleri daha bilinçli bir şekilde kullanmaları değil, uygarlığın hemen her alanında kaydettikleri gelişmeler de önemlidir. Anadolu, dünya tarihinde Tunç Çağı’nın en güçlü şekilde temsil edildiği bir coğrafi bölgedir. Söz konusu çağın en önemli özelliği ise, yazının keşfi ile insanoğlunun yaşam, düşünce ve duygularını yazılı belgelere kaydetmeye başlamasıdır. Anadolu tarihini aydınlatan yazılı belgeler M. Ö. 18. yüzyıldan itibaren önce Asur Ticaret Kolonileri Çağı ve onu takiben Hititler Devri’ni kapsamak üzere ortaya çıkar. Yine bu dönemde Anadolu, doğal zenginlikleri ve refah düzeyi yüksek şehirleri ile Mezopotamyalı kavimlerin dikkatini çekmiş ve bir çeşit uluslararası ticaret merkezine dönüşmüştür. Mezopotamya kaynaklı ve özellikle Asurlu tüccarlar değişik Anadolu şehirlerinde irili ufaklı pazar merkezleri kurmuşlar ve yerel krallara yüksek vergiler ödeyerek ticari faaliyetlerde bulunmuşlardır. Bu durum, Anadolu ve Mezopotamya arasında kuvvetli bir ithal-ihrac sektörünün oluşmasını sağlamıştır. Hititler’in M. Ö. 16. yüzyıldan başlayarak Anadolu’da ilk siyasi birliği kurarak bir imparatorluk haline gelmesi ve Önasya Tarihi’nde süper güç olarak yönlendirici rol oynaması yine bu döneme rastlar. Kısacası, Tunç Çağı’nda Anadolu, tarihinin en zengin ve gösterişli dönemini yaşamıştır diyebiliriz. Eski Anadolu Tarihi’ne ilişkin en eski belge, Akkad Kralı Sargon’un (yak. M. Ö. 2340) Puruşhanda şehrine karşı yaptığı seferi konu olan edebi bir kompozisyonudur. Zenginliği ile tanınan bu şehir büyük olasılıkla bugünkü Aksaray sınırları içinde kalan Acemhöyük’tür. Tüm coğrafi zorlukları göze alan Sargon, askerlerinin şikayetlerini de dinlememiş, binlerce kilometre yol katederek Anadolu içlerine kadar gelmiş ve Puruşhanda’yı zaptetmiştir. Meyva ve kereste ağaçları ile ünlü bu şehri o kadar sevmiştir ki, ülkesine geri dönmeyip tam üç yıl burada ikamet etmiştir. Bu arada, Sargon’un dünyadaki ilk imparator ve emperyalist yayılmanın mimarı olduğunu da hatırlatalım. Söz konusu seferi konu alan metindeki diğer ilginç ayrıntı, Puruşhanda Şehri’nin onca zenginliğine karşın askeri yönden son derece zayıf olduğu gerçeğidir. Şehir kralı, düşmanın katetmesi gereken yolun uzunluğu ve zorluğuna güvenerek Sargon’un seferini ciddiye almak istememiş ve son ana kadar savunma tedbirlerini ihmal etmiştir. Hatta metinde, Puruşhanda halkının Sargon ordularını ancak şehirlerinin kuşatılması sırasında farkına vardığı

ve şehir askerlerinin de bu sırada ayakta duramayacak kadar sarhoş olduğu alaylı şekilde anlatılır. Bu anekdotta kanımca önemli bir sosyo-ekonomik mesaj yatmaktadır: Yüzyıllarca uluslararası ticaretin getirdiği refah içinde yaşayan bir toplumun askeri-politik yönden zayıflayıp dejenere olma gerçeği. Bu durum, bilindiği gibi sonraları başta Roma İmparatorluğu olmak üzere pek çok devletin yıkılma nedenlerinden olmuştur.

MDT’nin bu sayısında Halet Çambel hocanın yaşamını ve eserlerine odaklanan bir dosyaya yer veriyoruz. Halet hanının Hititolojiye katkılarından bahsedebilir mi-siniz?

Kendisinden çok daha genç bir kuşağa ait tarihçi-filolog sıfatıyla arkeolog Prof. Halet Çambel hakkında ayrıntılı fikir beyanında bulunma hakkını kendimde görmüyorum. Sadece, Halet Hanım’ın uluslararası düzeyde son derece değerli ve saygın bir bilim insanı olduğunu tekrarlamakla yetineyim. Özellikle Karatepe’de yürüttüğü kazılar ve elde ettiği sonuçlar Geç Hitit Uygarlığı’nın anlaşılmasına yatsınılmayacak katkılarda bulunmuştur. Kendisi tam anlamıyla genç Cumhuriyet Devri bilim kadınıdır.

Onunla tanıştınız mı? Bize aktarmak istediğiniz anekdot var mı?

2003 yılında tanınmış arkeolog Robert Braidwood’un cenaze törenine katılmak için yaptığı Chicago Oriental Institute ziyaretinde kendisiyle bizzat tanışma fırsatı buldum. Bunu izleyen yıllarda mektuplaşmalarımız da oldu. Özellikle 2005 yılında Ankara Bilkent Üniversitesi’nde Hititçe dersler vermem konusunda beni yüreklendirmiş ve desteklemiştir. Yine onun teklifi ile yukarıda adını andığım Hititoloji duayeni Hans Gustav Güterbock ile aile büyüğüm olan Cumhuriyet Dönemi eğitimci-politikacılarından Cevat Dursunoğlu’nu konu alan bir makale gerçekleştirdim. Erzurum milletvekilliği de yapan Cevat Dursunoğlu Atatürk’ün arkadaşlarından ve onun döneminde Yüksek Tedrisat Umum Müdürlüğü de yapmıştır. Kendisi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi’nin kurulması ve organize edilmesinde önemli rol oynamış ve Hans Gustav Güterbock’un da aralarında bulunduğu Hitler Almanyası’ndan kaçan Alman bilim insanlarının yeni kurulmuş Türk üniversitelerinde görev almasına vesile olmuştur. Dursunoğlu ve Güterbock ilişkilerini de konu alan makalemin hazırlanması sırasında Prof. Halet Çambel’in de anılarından yararlanmıştım, çünkü ait olduğu generasyon gereği bu iki şahsiyeti yakından tanıyordum. Makale uzun bir gecikmeden sonra geçen yıl bir Armağan Kitabı’nda yayınlandı. Kendisini 2014 yılında kaybettiğimiz için ne yazık ki bu makaleyi görme fırsatı olmadı. Halet Hanım’ın arkeoloji alanı dışında çok yönlü ve entellektüel bir yaşamı vardır. 1936 yılında Berlin’deki Olimpiyatlara Türk bayan eskrimcisi olarak katılmıştır. Diğer sporcular ile birlikte Adolf Hitler’i makamında ziyaret etme teklifini reddetmesi ile de hatırlanır.

Türkiye’deki arkeoloji çalışmaları ile bağınız sürüyor mu?

Uzmanlık alanımın tarih ve filoloji ağırlıklı olması nedeniyle arkeoloji çalışmalarım sınırlı kalmaktadır. Davet edildiğim arkeolojik kazılara sadece filolog sıfatı ile hizmet verebiliyorum. Sivas Kayalıpınar kazılarında 2015’den itibaren kazı filoloğu ve 2019 yılında da başkan yardımcısı olarak görev aldım. Bu arada, diğer önemli Hitit merkezi Çorum Ortaköy kazılarına aktif olarak katılmasam da, buradaki epigrafik buluntuların değerlendirilmesi ve yayınlanması konusunda işbirliği yapmaktan son derece mutluyum. Diğer taraftan, son yıllarda Boğazköy ve Acemhöyük hafırleri ile de arkeolojik ve filolojik verilerin kombine edilerek bazı sonuçlara ulaşılması konusunda ortak çalışma ve fikir alış-verişlerimiz de olmaktadır. Şu anda, Marburg Üniversitesi’nde Deutsche Forschungsgemeinschaft tarafından finanse edilen “Yayınlanmamış Boğazköy Tabletleri Projesi”ni yönetmekteyim. Bu araştırmanın amacı, Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi’nde saklanmakta olan ve 1987 yılında büyük diplomatik uğraşlarla o zamanki Alman Demokratik Cumhuriyeti’ndeki Berlin Müzesi’nden Türkiye’ye geri getirilen Boğazköy tabletlerini yayınlamak ve bilim dünyasına sunmaktır. Bu vesile ile, anılan müzede tablet fotoğraflarının çekilmesi, kırık parçaların birbirleriyle bir araya getirilerek restore edilmesi türünde çalışmalarım da oluyor. Bu konuda, müzede çalışan diğer Hititolog-Arkeolog meslektaşlarım ile yakın ve verimli bir çalışma ortamında olmaktan da son derece mutluyum. Chicago yıllarında başlayan bu proje şimdiye kadar iki bilimsel yayın vermiştir ve şimdiki proje çerçevesinde ilerisi için dört kitabın daha yayınlanmasını öngörmektedir.

Fotoğraf 3. Oğuz Soysal, Sivas/Kayalıpınar 2019.

Türkiye’de Hititolojinin gelişmesi için önerilerinizi paylaşabilir misiniz?

Türkiye’deki öğrencilik dönemimde tanık olduğum Hititoloji Bilim’i önündeki ciddi iki sorundan ilki, bilimsel çalışmalar için gerekli olan yabancı yayınların sağlanamaması diğeri ise üniversitelerde açılan yeni kadrola-

rın liyakat değil biat sistemine göre (o zamanki popüler benzetme ile “profesörün çantasını taşıyan asistan” modeli) kullanılmasıydı. Doğal olarak, bunlar bilimsel kaliteyi olumsuz etkileyen hususlardır. İlk anılan problemin son çeyrek asırda dijital ortamın yaygınlaşması ve böylece ülkeler arası kütüphane-arşiv kullanımının kolaylaşması ile artık problem olmaktan çıktığı kanı-sındayım. Ancak ikinci husus günümüzde daha da vahimleşerek devam etmektedir ki bu, ülkemizde sadece Hititoloji için değil bilakis her alanda kendini gösteren ciddi bir sorundur. Bu sorunun çözülmesi konusunda, Türkiye’deki güncel sosyal-politik gelişmeler de dikkate alınırsa, pek iyimser olduğumu söyleyemeyeceğim. 1990’lu yıllarda, o sırada New York Üniversitesi’nde dekan sıfatıyla görev yapan Prof. Talat Sait Halman ile Türkiye’de Hititoloji’nin daha çekici hale getirilmesi konusunda fikir alışverişinde bulunmuştuk. Üzerinde anlaştığımız konu, Hititoloji araştırmalarının üniversiteler dışında bağımsız bir enstitü dahilinde de yapılmasıydı. Nitekim Avrupa ve Amerika’da bu tür kuruluşlar mevcuttur. Talat Bey önce Milliyet Gazetesi’ndeki köşesinde konu hakkında yazılar yazdı ve sonra dönemin Kültür Bakanı Fikri Sağlar ve müsteşarı Prof. Emre Kongar ile bizzat görüşerek onların da bağımsız bir “Hitit Araştırmaları Enstitüsü” kurulması için onayını aldı. Ancak iş uygulama aşamasına gelince —girişimimizin başında da korktuğumuz gibi— finans ve bürokrasi engelleri ortaya çıktı ve son çözüm olarak Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi’nde zaten mevcut olan Hitit Tabletleri Seksiyonuna ait bir odaya sembolik anlamda “Hitit Araştırmaları Enstitüsü” tabelası asılması yoluna gidildi. Bir sonraki siyasi iktidar zamanında da bu tabela zaten yerinden kaldırıldı. Talat Bey’in bu konudaki son derece iyi niyetli ama sonuçta bürokrasi kurbanı olan çabalarına hala üzülürüm.

Son olarak okuyucularımıza aktarmak istediğiniz bir mesaj var mı?

Son 50 yıldır bilim ve özellikle basın terminolojisinde sıkça kullanılan ve hiç benimsemediğim “beyin göçü” kavramı hakkında birkaç şey söylemek isterim. Çünkü bu kavram, meslektaş olarak çok değer verdiğim Hititolog-Arkeolog Prof. Muhibbe Darga’nın hayat hikayesini konu alan “Arkeolojinin Delikanlısı” kitabında ismen beni de kapsamak üzere kullandığı “beyin göçü kervanına katılan Türk bilim insanları” ifadesiyle yer almıştır. Bilim evrenselidir ve vatani, milliyeti olamaz. Daha önemlisi, beyin göçünden şikayetçi olan devletler bilim insanlarına her yönden sahip çıkma zorunluğu taşımaktadır. O nedenle şahsımın, ama özellikle pozitif bilimlerde kendini dünya çapında ispat etmiş Türkiyeden bilim insanlarının böyle bir kategoriye dahil edilmesinin etik bakımdan doğru olmayacağını düşünüyorum.